

THOMAS UTHURRY (1920-1997)

Baiona, 1998-05-29

Thomas zuberotarra zen. Atharratzen sortua, 1920eko abenduaren 28an, Oxoaxia baserrian, Maidalena auzoan, Maidalena kapera edo ermitaren pean. Bortz haurretarik lehena. Bere sortetxeari osoki atxikia zen. Azken urte hautan bereziki, maiz joaiten zen, bizpahiru egunen iragaitera, atsedean hartzeko eta indarberritzeko.

Apezgorako bidea hartu zuelarik, Mauleko san Frantses ikastegian egin zituen lehen ikasketak. 1938an Baionako Seminario handian sartu zen. Handik laster gerla zen. 1940an alemanak hunaraino etorri ziren, eta Ipar Euskal Herria, Frantzia guziaz bezala bi partetan zatiturik gertatu zen. Itsasaldea alemanen peko, beste parteia *libre* deitua (nolako libertatea, hori besterik da). Soldaduxkaren egiterik ez zen, eta libre deitu eskualdeko gazteak biltzen zituzten “Chantiers de jeunesse” delakoetan, armadaren antza zuen eraikidura batean. Thomas, bertze gazteak bezala, hor ibili zen urte bat. Gero, alemanek ezarri mugaren gatik ez baitzitekeen Baionara etor, Tolosara joan zen teologia ikasketak segitzera, Institut Catholique unibertsitatean, han teologia lizentzia ardietsi baitzuen.

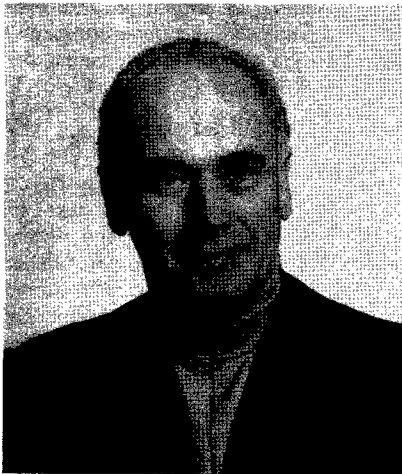
1946eko ekainaren 29an apeztu zen. Uztaritzeko Seminariora igorri zuten irakasle. Han zen Pierre Lafitte, bai eta Etienne Sallaberry ere. Asma ditake, hauek bultzaturik, egin zuela mintzaldi eder bat erdaraz, 1950ean *Gure Herria* aldizkarian agertu zuena. Gaia: Inchauspe zuberotar kalonje ospetsua; aipatzen ditu haren bizia eta obra ugariak, bereziki *Le Verbe Basque* euskal aditzez egin zuena.

1953an Zuberoara itzuli zen: Mauleko san Frantses ikastegira, lehenik latina eta frantsesa irakasle, gero filosofia. Baina bere lana ez zuen ikastegian mugatzen. Bere gain hartu zuen Zuberoako gazteriaren ardura. Orduko lekuko batek dio igandero bazebilela parropiaz parropia. JAC edo baserriar gazte kristauen batasuneko bilkurak egin zituen bai Maulen, bai Atharratzen, igande goizetan, bederatzietan hasi eta aratseraino: meza lehenik, eta gero gazte horien moldakuntza, fedea, ekonomia, lana, sindikalismoaz; egiazko kultura bat emaiten zioten gazte horier. Eskualdeko hoberenak moldatu zituen, pobreenak eta xumeenak bazterrera utzi gabe. Garai hartan, gazteriak apailatzen zituen urtero “Lurraren besta” deitzen ziren elgarretaratze arrakasta handikoak. Thomasen paperetan aurkitu ditut besta horien prestatzeko eginarazten zituen ikerketa zenbaiten emaitza baliosak Zuberoako orduko egoeraz: herriz herri zenbat biztanle, zenbat mutil gazte, zenbat neska gazte, zer bizibide, zenbat nekazari, zenbat langile eta abar; zenbat ere herriitik urrunduak. Soziologia lan horren lekuko bat badugu, *Gazte* astekarian agertu zuen artikulu bat, 1957ko urtarrilean.

Huna zer idazten zuen orduan; zer zoan gaizki eta zer ongi aipaturik, honela bururatzen zuen: “Bethi gogouan behar dugu oharretxeki: lehenik, Chiberoua gibel ari

dela. Bigerrenik, eztila gizoun batek berak Chiberoua arratchutik ezarten ahal: ororek bat eginez, eta zerbait eginez dugula Chiberoua arraphizturen... Khorpitz bezain flaku eta eri gogoua... Ikhousiz zertan giren, bihotza erdiaturik eta halako lotsa batek harturik, deiziet oihu hau egiten... Agian, biharko eguna argichiago ikhousiren die biharko Chiberoutarrek”.

Garai hartakoa da ere bertze lan bat, nik ezagutzen ez nuena, eta bere paperetan aurkitu dudana: ez da liburu bat, baina fitxa moldean egina: “Igantetzaz eta besta-egunetzaz meza saintian egiten diren OTOITZ eta IRAKURGAIK Guillaume EPPHERRE-k, Thomas Uthurryren lagungoarekin uskaralat ützülik 1955-1960”. Kontzilio aitzineko urteetan beraz, lehengo liturgiako testuak. Nik uste, orduko eliza liburu frantses batetarik hartuak.

Artetik erran dezadan, garai berean, 1958an, *Herria* astekarian Pierre Lafittek astero ematen zituen talde batek apailatu igandeko mezako testuak Gero 1964etik aitzina, batzorde ofizial bat egin zelarik Liturgiako testuak itzultzeko, Epph rre kalonjea gure batzordean sartu zen eta itzulpen ainitz egin ere lapurterraz, gero zubereraz ematen zituenak; lan horretan ez zen Thomas sartu, egia erran urte haieran ez zen hemen.

1960an Baionara izendatua da gazte talde zenbaiten omonier: JEC ikasleak, JIC, eta Guides neska taldeak. Bai eta Equipes Enseignantes deitu taldeena, eskola publikoetako irakasle gixirtinoak.

1964ean Akizeko seminariora izendatua da, filosofia irakasle.

1969an Baionako seminariora etorri zen, teologia irakasteko. Hori 1987a arte. Erran behar da ere teologia kurtsoak ematen zituela Bordeleko seminarioan. Bertzalde asko arlotan lan egin du: Centre de culture religieuse, laikoentzat emanak ziren ikastaroak, jadanik apez direnen formakuntza, mintzaldi asko ezker eta eskuin. 1990tik landa *Bu-*

lletin diocésain gotzaitegiko aldizkari ofizialaren zuzendari, eta 1995etik heriotzaraino Baionako katedraleko kalonje.

Bordeleko klinika batean itzali da, bihotzekoak jorik, Eguberri gauean.

* * *

Orain, labur bada labur, erran nahi nuke nolako gizona zen Thomas Uthurry, edo bederen nik nola ikusi dudan harekin iragan ditudan azken hogoi bat urte hautan.

— Gizon ixila, jite goxokoa, espanturik gabea.

— Lagunkina: alde guzietan bazituen lagunak, eta heieri jarraikia, artatsua.

— Liburuzalea eta langile porrokatua: beti liburu berrien aztertzen, bere irakasaldietan baliatzeko, eta bertzeeri ezagutarazteko, seminarioko liburutegiaren arduradun zelarrik.

— Irakasle xotila: badakit hiru urtetarik egiten zuen kurtso bat lau edo bortz aldiz berritu duela, edo osoki berria egin, konzientzia handirekin egiten baitzuen bere egitekoa.

— Euskalzalea, ez da dudarik, nahiz ez duen asko publikatu euskaraz. Aipa ditake, halere Pierre Topet-Etxahunen 2. mendeurrenkari Barkoxeko elizan egin zuen predikua, *Euskera* agerkarian agertu zena.

— Fede handiko gizona, eta apeza, zinez apeza.

Hor gelditzen naiz, bazitaken bertze gauza frango aipatzeko... Barka, beraz!

Pierre Andiazabal